

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 24 Cor.
Pe o jum. de an 12 "
Pe trei luni . . . 6 "
Pentru România şi
străinătate:
Pe un an . . . 40 lei.
Pe o jum. de an 20 "

TELEFON Nr. 226.

GAZETA TRANSILVANIEI

ZIAR POLITIC NAȚIONAL.

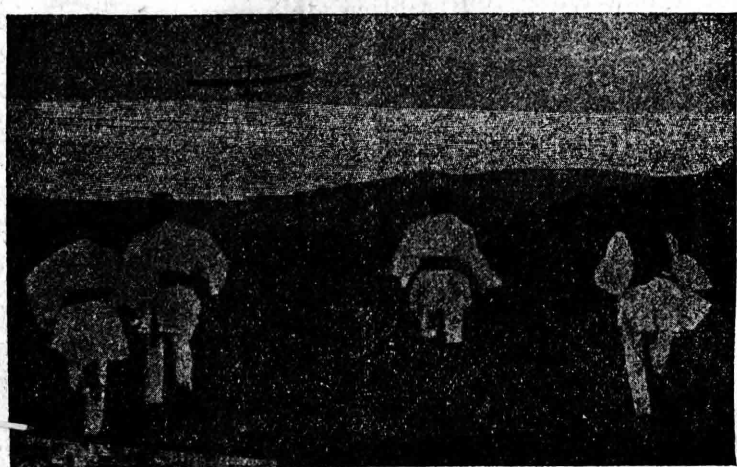
REDACTIA
ŞI ADMINISTRATIA
Târgul Inului Nr. 30

INSERATELE
se primesc la administra-
tie. Preţul după tarif
şi învală.

Manuscrisele nu se în-
napoiază.

Jertfa ştiinţei şi iubirei de neam.

La moartea lui Aurel Vlaicu.

Nu-i chip să ne putem reculege de sub lovitura cumplită...

E cu putinţă oare, ca Aurel Vlaicu, gloria unui neam vrednic de o soartă mai bună, să nu mai fie între cei vii?! Se poate oare, ca *Şoimul Carpaţilor*, căruia se închinău frunza şi iarba, văile şi dealurile, deasupra cărora îşi purta măreţ şi temerar pasărea sa măiestră — să nu mai ne între noi, să nu-l mai zărim plutind în depărtările albastre sau luptându-se cumplit ca un erou legendar cu vâzduhul răscolit de vânturi năprasnice?! Se poate?...

Şi-mi vine în minte ziua de 1 Oct. st. n. a anului 1911, ziua zborului lui Aurel Vlaicu la Braşov. Când în amurgul acelei zile neuitate aeroplanul său se sbătea în dreapta şi stânga şi vântul năprasnic văja ameninţându-l cu moartea... am avut împreună cu miile de spectatori câteva clipe de groază. Răspunsul acestui eroism putea să fie aşa de uşor o *catastrofă*. Şi cine mai putea repara acest desastru?

Mulţi piloţi au murit şi mor moarte vitejească şi e păcat! Numărul lor sporeşte zilnic. Dar paguba aceasta poate fi substituită în curând. Nici decât însă pierderea pe care o îndură un neam murindu-i un inventator, un constructor genial, precum a pierdut atâta streinătate. Dar marile neamuri din apus mai au oameni, pe câtă vreme noi *Ardelenii n-avem decât unul singur. Pierzând pe Vlaicu astăzi, am pierde totul, căci e singurul...*

Aceste erau gândurile, cari ne frământau în clipele grozave din seara zilei de 1 Octombrie 1911 şi când, după zborul său temerar, l-am văzut pe Aurel Vlaicu iarăşi întreg, vesel şi nepăsător în mijlocul nostru, i-am zis: Nu mai sbura pentru numele lui Dumnezeu, căci viaţa ta nu mai este a ta şi a părinţilor tăi, cari aşteaptă în căsuţa lor modestă din Binţinţ, cu sufletul îngheţat rezultatul zborurilor tale, *ci tu eşti al neamului tău întreg*, a miilor de cărturari şi ţărani, toţi fraţii dulci ai tăi, cari te-au văzut tăind măreţ cu pasărea ta măiestră văzduhurile şi cari ţi s-au închinat ca unui Mesia prevestitor de vremuri mai bune pentru un neam mare, de obârşie mândră, dar oropsit de vitregia vremurilor... Nu mai sbura Aurel, creşte-ţi piloţi, perfecţionează-ţi invenţia ta, admirată de streinătate pe câmpia dela Aspern, organizează meetinguri cu aeroplanele tale perfecţionate, ca să ne putem încă mult timp adumbri sub aripile invenţiei create de geniul tău strălucit... nu mai sbura!

Dar nu ne-ai ascultat! Nu ne-ai ascultat doar, fiindcă nu ne-ai învins şi n-ai fi ţinut la noi, cari te încunjuram cu o dragoste fără pereche, ci nu ne-ai dat ascultare, fiindcă ai voit probabil, să mai sărăreşti înainte de-a te retrage la lucrarea ta liniştită în atelierul tău mecanic, o *faptă mare* drept mulţumită pentru darul ce ţi l-a făcut Ardealul, — să treci în sbor culmile Carpaţilor, fără a mai fi oprit de vâmi trecătoare, şi să te cobori în mijlocul miilor de fraţi adunaţi la mare praznic în Orăştie, în apropierea locului tău natal, ca să le mulţumeşti în persoană pentru acest dar, să le aduci în acelaşi

timp salutul Ţării româneşti şi să le povesteşti despre măreţia operaţiunilor militare de pe câmpiile unui neam ingrat, peste cari ţi-ai făcut sborurile de recunoaştere punându-ţi invenţia şi curagiul tău în serviciul Ţării româneşti.

N-ai destăinuit nimănui planul tău, poate numai celor 2—3 prieteni cari ţi-au însoţit zborul temerar pe pământ cu automobilul. Ai voit să ne surprinzi, să faci să ne tresalte din nou inima la aflarea faptei tale îndrăzneţe — şi ne-a surprins ştirea despre moartea ta cumplită sub dărămurile paserei tale măiestre...

Suntem zdrobiţi, ne-a secăt isvorul lacrimilor, căci prea mare, prea necuprinsă este lovitura. În clipa când sufletul tău s'a deslipit de trupul tău ghemuit în nacela aeroplanului zdrobit, ni s'a rupt şi nouă inima, ni s'a cutremurat cumplit sufletul, precum trebuie că s'a cutremurat şi lanţul bătrânilor Carpaţi, spre care tindeai şi în preajma cărora te-ai prăbuşit şi s'au sfărâmat speranţele unui neam bătut de soarte.

... Dela furtul lui Prometeu, omul n'a îndrăznit încă o aventură atât de primejdioasă. Şi pe cât se pare, ca şi Prometeu, omul modern va ispăşi prin *derne picurări de sânge această nouă taină furată Dumnezeirei*...

seriai mai anul povestindu-ne de impresiile tale din văzduh şi nu ştiu cum dar în rândurile aceste simt acum par'că prevestirea ce ne-ai făcut-o despre sfârşitul tău tragic.

În gara de nord a Capitalei Ţării româneşti osămintele tale au fost primite alaltăieri seara cu onorurile pământeşti ce se dau eroilor binemeritaţi pentru neam şi ţară. Între lacrimile şi suspinele a miilor de oameni trupul tău a fost purtat pe străzile, pe cari s'au reîntors zilele trecute mândrii ostaşi români de pe câmpiile bulgare, şi în clipele aceste s'a contopit durerea neamului românesc de pretutindeni fără deosebire de graniţe într'un singur suspin: *am pierdut un erou zămislit pe plaiurile Ardealului, căzut jertfă ştiinţei şi iubirei sale de neam*.

Astăzi osămintele tale vor fi redat pământului Ţării româneşti, care, cu toate pedicele efemere ce se pun în calea spărgătorilor de drumuri noi în viaţa unui popor, — te-a cinstit, te-a îmbrăţoşat şi ţi-a admirat genialitatea unică în felul ei. În clipele când trupul tău va fi prohodit de preoţii Ţării româneşti, incunjuţi de miile prietenilor şi admiratorilor tăi îndoliaţi, când salvele puştilor soldaţilor români i-ţi vor da ultimul onor pământesc şi când piloţii ţării româneşti vor străbate văzduhul rotindu-se deasupra mormântului tău proaspăt — dangătul clopotelor bisericilor româneşti din Braşov şi din alte oraşe şi sate din patrie te vor însoţi la ultimul lăcaş, iar sufletele neamului românesc din Ardeal şi Ungaria vor fi la marginea groapei tale, ca să-şi ia rămas bun şi să-ţi zică strămoşescul: *Dumnezeu să te odihnească!*

O singură mângâiere avem în aceste clipe dureroase: *iubirea şi amintirea neştearsă care ţi-o păstrează şi o va păstra cu scumpătate un neam întreg recunoscător şi speranţa, că soartea ne va hărăzi încă bărbaţi, cari să-ţi continue şi perfecţioneze opera nemuritoare.*

Transportarea lui Vlaicu la Bucureşti.

În un cosciug acoperit cu flori a fost dus Duminecă seara Vlaicu la Bucureşti. Era acelaşi Vlaicu, care de alte dăţi trecuse în sbor peste Capitală, tăind falnic valurile aeriane şi urmărit de privirile miilor de oameni. Acum era nemîscat, un cadavru reînsufleţit. Dar publicul din Capitală a manifestat şi de astădată un viu interes faţă de nenorocitul aviator. Şi-a arătat cu putere recunoştinţa faţă de acela, care prin genialitatea lui a făcut să se resfrângă atâtea raze de glorie asupra numelui de român.

Câteva mii de oameni s'au adunat la gara de nord, aşteptând sosirea trenului de Predeal, în care se ştia că se aduc rămăşişele lui Vlaicu. Publicul voia să-şi arete şi pentru ultima oară mulţumita şi recunoştinţa sa.

Trenul întârziase un ceas şi ceva, dar publicul persista în aşteptare. Pe peron şi în faţa gării era o îndesală enormă. Pe feţele tuturor celor prezenţi şi care vorbeau numai de Vlaicu, se citea o profundă îndurerare.

Dar, în fine soseşte trenul. Un flăcău prelung şi se vede venind din depărtare. Vine încet, greu, şi maşina care intră în gară are parcă ceva sinistru în cele două faruri din faţă, r şi în ca sângele.

Mulţimea se 'nghesuieşte, dă fuga dealungul vagoanelor.

Cosciugul lui Vlaicu este aşezat în vagonul cel mai din urmă. La uşă este arborat un steag tricolor îndoliat.

Un ofiţer priveşte spre mulţime şi doi soldaţi ţin în mâni două lumânări de ceară, cari, aruncă în interiorul vagonului peste cosciug, o lumină palidă şi tristă.

Vagonul era plin de flori, iar la picioarele cosciugului se afla aparatul zdrobit, cu care căzuse aviatorul.

Preotul militar Vlădescu străbătând prin mulţime, rosteşte în faţa cosciugului o scurtă rugăciune. Când preotul face semnul crucii, toată lumea se desopere şi rugăciunea se aude clar înălţându-se către cer.

După rugăciune urmează ridicarea cosciugului şi depunerea lui la capela spitalului militar.

Pe drum spre capelă.

Cosciugul lui Vlaicu este, coborât uşor din vagon. Şase ofiţeri aviatori se aproprie, îl ridică pe umeri şi înaintea cu greu spre eşire, căci publicul se îngrămădeşte şi îngreiază calea. Cosciugul e greu, făcut din nichel şi pe capac deasupra e ţântuită cascheta de aviator a lui Vlaicu făcută de piele roşie.

Căţiva soldaţi poartă două jerbe de flori depuse pe cosciug la Câmpina

din partea Familiei Regale, o coroană de la şcoala de aviaţie şi o alta depusă la Ploieşti de patronul unei fabrici de mobile d-l G. Bărbulescu.

Afară, în faţa peronului aşteaptă drigul militar, tras de 6 cai mari. Cosciugul lui Vlaicu e pus pe drig şi în lumina roşatică a torţelor, caii o pornesc, mergând cu greu căci drumul este întesat de miile de oameni cari aşteptau în stradă nemai având loc pe peron.

Dealungul străzii pe calea Griviţei, alte mii de oameni vin să întâmpine pe Vlaicu.

Când drigul se apropie privitorii se descoperă şi apoi cu toţii urmează cosciugul ce trebuie să fie depus la Capela spitalului militar. Şase ofiţeri poartă panglicele cortegiului.

În calea Griviţei colţ cu strada Buzzeşti, drigul coteşte şi se îndreaptă spre spitalul militar. Nimeni din mulţime nu s'a despărţit de cortegiul fiindcă toată lumea a ţinut să se ducă până la Capelă, unde a fost depus cosciugul.

Inmormântarea.

Corpul defunctului a fost imbalsamat încă în Câmpina. Cu acest prilej examinându-se cu minuţiozitate cadavrul, s'a constatat că are braţul drept frânt, ambele picioare rupte la încheeturi. Coloana vertebrală e ruptă, ceea ce a provocat moartea instantanee. Baza craniului e zdrobită; osul nasal e rupt; la ochiul stâng are o puternică contuzie pe orbită.

Astăzi cadavrul a fost transportat din capela spitalului militar la biserica Sf-tului George-nou, de unde se va face inmormântarea, cu paradă militară.

Onorurile militare vor fi date de către un pluton din fiecare regiment din garnizoana Bucureşti. Parada va fi comandată de d-l căpitan Paraschivescu comandantul secţiei I. de Aviaţie.

Amănunte.

M. S. Regele şi Principii moştenitori au cerut informaţiuni detaliate asupra împrejurărilor în care a murit Vlaicu.

— La locul accidentului se duce lume multă.

Principele Gh. V. Bibescu, a hotărât să cumpere terenul unde a căzut Vlaicu, iar un comitet din Câmpina a deschis o listă de subscripţie pentru ridicarea unui monument. S'au adunat imediat câteva mii de lei.

— Aparatul lui Vlaicu e distrus total şi aceasta îngreiază stabilirea cauzei accidentului.

Se fac diferite supoziţii, fără ca una din ele să poată fi luată drept cea adevărată.

Aripile aparatului sunt distruse: motorul a fost îngropat în pământ; roatele sunt stricate.

Depozitul de benzină e turtit; elicea e ruptă.

Pe locul unde a căzut s'a făcut o groapă de aproape o pa'mă adâncime.

Cauzele accidentului.

Un ofiţer din Ploieşti, prieten cu Vlaicu, şi-a spus părerea înaintea cătorva ziarişti asupra accidentului.

El a asigurat că accidentul se datoreşte unei *mişcări greşite* provocată de curajul nemăsurat al lui Vlaicu, care a voit să facă un viraj scurt şi brusc.

Nu este adevărat — a spus acest ofiţer — că maşina ar fi avut vr'un defect.

Ea se afla în excelente condiţiuni. La plecarea din Bucureşti a fost amănunţit examinată.

Locotenentul a adăugat că a fost foarte viu impresionat de magnifică manifestare făcută de câmpineni memoriei lui Vlaicu, al cărui corp a fost condus la gară de toţi locuitorii.

Relaţiune oficială.

Şeful postului de jandarmi din comuna Băneşti, D. Cotiga a luat un proces verbal despre aflarea cadavrului lui

Vlaicu. Dăm din acest proces verbal următoarele părți:

»Astăzi treizeci și una August, anul una mie nouă sute treisprezece, orele 5 jum. p. m.

Noi jand. serg.-major Cotiga Dumitru, șeful postului Bănești din secția și compania Prahova, ofițer de poliție judiciară și auxiliar al parchetului tribunalului Prahova.

Astăzi, data de mai sus, pe la orele 5 jum. p. m. din svon public am fost informat că pe șoseaua națională București-Predeal ar fi căzut un aeroplan cu domnul aviator Vlaicu la km. 28, în marginea șoselei, pe teritoriul comunei Bănești.

Transportându-ne imediat la fața locului, unde s'a petrecut accidentul, dimpreună cu mai mulți locuitori din comuna Bănești, am găsit aeroplanul jos sfărâmat și cadavrul d-lui Aurel Vlaicu lângă aparat, în pozițiunea următoare:

Cadavrul s'a găsit cu fața în sus, capul la răsărit și cu picioarele la miazăzi, iar brațele întinse în lateral, fiind îmbrăcat în cap cu o șapcă de piele roșie, îmbrăcat cu haine nemțești și pe deasupra o haină lungă neagră, de mătase, iar în picioare ghetă galbene cu jambiere;

Examinându-l asupra leziunilor, am observat că ambele picioare erau fracturate și o vânătaie la ochiul stâng.

După aceasta se spune, că s'a făcut perchițiile corporală și se înșiră obiectele găsite asupra cadavrului.

Pressea.

Continuăm a da unele pasaje mai marcate din articolele ziarelor asupra lui Vlaicu.

Adevărul:

În capul acela frumos și simetric, al aviatorului, în ochii aceia fosforescenți de inteligență a purtat întreg complexul planurilor sale de nimeni cunoscute. Iar invențiile lui rămăse neisprăvite, vor rămâne stinghere și nu se va găsi nimeni să le sfărșească, căci taina lor coboară în mormânt împreună cu huma trudită a celui ce a născocit cea mai strălucitoare creațiune românească. Pasărea măiastră nu-și va mai lua nici odată sborul ci va aștepta zdrobită pe stăpânul plecat să nu se mai întoarcă, iar noi vom ridica zadarnic brațe spre ceruri, cerând să ne trimită un alt crainic tânăr în locul celui plecat.

A murit cel mai bun și mai tânăr fiu al Ardealului. A murit „oimul” fulgerat de lumina orbitoare a soarelui spre care se repezise într'un avânt nebun să-l smulgă strălucirea, și a căzut cu zămbetul pe buze, cu pumnii strânși, ca un „rou cuceritor” în rotirea lui vertiginoasă prin zările albastre gustase farmecul nemărginitei și smulse nimbul vâșniciei de pe fruntea lui Chronos. Prin vâlile umbrite ale Ardealului, va cânta din nou bucuria de jale și țara noastră robită i-și va jeli sul înstrănat și pierdut. Va jeli toată suflarea pe uriașul zdrobit, pe șoimul a cărui țaimă răzbatuse tot pământul românesc și va fi o clipă de desăvârșire mare când îl vor cobori în mormânt.

Ne vom întreba de mai cresc stejeri în pământul sărac al Ardealului și-i vom păzi să stea acasă, căci la noi furtunile-s mai năpraznice și suferitele primitoare mai rare. Or poate cei doi țărani bătrâni ce i-am văzut azi dimineață în fața unei »Case de citire» unde era expusă o fotografie a lui Vlaicu înconjurată de o flămură neagră, aveau dreptate când spuneau:

»A fost cel mai bun dintre noi și Dumnezeu ni l'a luat. Că așa se cădea. Când aduci jertfă Domnului, trebuie să-i jertfești graul cel mai bun. Ni l'a cerut, l'am dat; să-i fie țărâna ușoară și somnul lin».

În vorba lor înțeleaptă am găsit adevărul. Era cel mai bun dintre noi.

Universul scrie:

Tragica moarte a primului aviator român, a produs adâncă impresie în toată țara. În Capitală nu se vorbește de cât de această catastrofă, care e un doliu național. Toți regretă moartea lui Vlaicu al cărui nume va rămâne nepător și va fi înscris cu litere de aur, în cartea neamului.

Iscrisul aviator a lăsat în hangarul său dela Cotroceni 3 aparate în construcție, comandate: unul de ministrul de război, iar celelalte de Români din Ardeal. Câte trei erau de 80 H. P. cu câte două locuri.

Acum câteva zile întrebând pe Vlaicu dacă speră că în toamna aceasta să zboare cu ele, mi-a răspuns, că cel mai târziu pe la începutul lunii Octombrie căteși trele aparatele vor sbura. »După ce mă voi convinge, că aparatele sunt așa cum vreau, voi începe a forma piloți din ofițerii armatei noastre, între cari primul va fi d. sublocotenent Negel, care are mare încredere în aparatul meu», — și sfârși Vlaicu spusele.

Dar moartea l'a împiedecat să-și realizeze aceste frumoase proiecte.

Ziarele ungurești s'au purtat de astădată, prin excepțiune, ciuștit, întru cât n'au manifestat gesturi dușmănoase față de Vlaicu și față de națiunea română, cum le era obiceiul la asemenea ocazii. Cele mai multe însă iau numai notițe scurte despre catastrofă. Dăm în traducere o astfel de notiță, publicată în »Pesti Hirlap» ziarul-tip românob. Iată cum anunță acest ziar catastrofa de la Bănești:

Tragedia „vulturului Ardealului”. A ajuns în marea cetă a martirilor aviației și aviatorului român, Aurel Vlaicu, fata românismului. O telegramă din Brașov anunță, că s'a prăbușit cu aeroplanul său lângă Câmpina și a murit Aviatorul care a avut o soartă atât de tragică, era numit vulturul Ardealului, pentru că a executat mai multe ascețiuni reușite și în orașele ardelen. În timpul din urmă trăia în România.

Atât! E suficient, ca să se dovedească marea valoare a lui Vlaicu, pe care trebuie să o recunoască și dușmanii.

Venezii și Vlaicu.

Din Viena se depeșează ziarului „Adevărul” următoarele:

Vestea morții lui Vlaicu, publicată în ziarele locale, a produs o adâncă impresie întrucât Vlaicu era cunoscut aici din meetingurile aviatice din anul trecut, când îndrăgneașul aviator și-a făcut o popularitate extraordinară devenind copilul răsfățat al Vienei.

Specialiștii îi lăudau calitățile aparatului, iar publicul cel mare admira eleganța sborului care da iluzia unei mașini purtate în aer de o mână omenească.

Fresa de aci și corespondenții ziarelor străine, au articole pline de elogi.

Mulți ofițeri austriaci au declarat că din punctul de vedere militar aparatul Vlaicu, e cel mai bun și chiar s'au auzit glasuri cari regretau că aeroplanul va servi armatei române și a armatei Austro-Ungare.

Astăzi-vară, cu prilejul săptămânei aviatice, nevenind Vlaicu, publicul i-a arătat că nu-l uită, exprimându-și regretul de a nu-l vedea și învinuind comitetul organizator de a nu-l fi atras.

Toate acestea se reamintesc astăzi formând obiectul discuției generale.

Dacă m'aș lua după semne...

Ziarele din București publică următoarea întâmplare:

Înainte de catastrofă, Vlaicu ate-

rizase în com. Buda, la 20 km. distanță de locul accidentului. Aici, cerând coniac, i-a căzut sticla din mână. Un țărân i-a zis atunci:

— »Semn rău domnule». Vlaicu i-a răspuns:

— »Dacă m'aș lua după semne, n'aș mai sbura nici odată».

Punând motorul în mișcare, Vlaicu luă iar sborul.

Chestia țărănească.

București la 26 August.

(np) Intervenția măreață a regelui român în conflictul balcanic, al cărui desnodământ norocos a stabilit echilibrul puterilor transdanubiene și a reîntronat — dacă nu pentru totdeauna, cel puțin pe o vreme mai îndelungată — binecuvântata pace, a redeschis în politica Țării Românești două mari chestiuni, la cari d. C. Mille, directorul ziarului „Adevărul” mai adaugă o a treia tot atât de importantă — zice dânsul — și anume chestia evreiască.

Cele două mari reforme, de o necesitate inexorabilă pentru însăși existența statului român sunt: chestia țărănească și reforma electorală.

Dacă până în prezent aceste două mari transformări în viața noastră economică și politică au avut mai mult rolul unor arme de partid și au fost invocate numai în momente de lupte decizive între cele două grupări istorice, astăzi după triumful impunător al d. C. Mille, ele nu vor mai putea fi lăsate în umbră, fără ca în viitorul apropiat neglijența aceasta sau reaua voință — spuneți cum veți vrea — care încearcă conștiința politicianilor noștri, să nu se războie cu o furie mult mai înspăimântătoare decât în trecut.

Așezarea țărânului în ogror care de drept e al lui și care de fapt nu-i aparține, și înzestrarea acestui vrednic apărător al pământului strămoșesc cu drepturi politice nelimitate, sunt necesități, cari bat cu putere la poartă.

Rezolvirea lor în mod rațional este o condiție de viață nu numai a Românilor din regatul liber, ci ea este chemată să întărească legăturile sufletești ale neamului nostru de pretutindeni și să formeze bazele trainice ale aspirațiilor noastre. Numai un popor independent pe toate terenurile vieții publice își poate da seama de chemarea lui viitoare. Libertatea de gândire și bunăstarea economică se securdează reciproc în lupta continuă de emancipare a poporului nostru. Ele sunt chemate să rezolve marea problemă a unității noastre naționale, pe care evenimentele recente din Balcani ne-au scos-o atât de mult la iveală.

Chestia țărănească, dacă nu a preocupat în permanență și cu interesul ce i-se cuvine, partidele politice, a format totuși la anumite epoci obiectul unei aprinse discuții atât în ziarele de partid, cât și în parlamentul țării. Mai ales în urma

cutremurelor provocate de milioanele nemulțumirilor această chestiune ajunsese evanghelia opoziției, care pretindea imediat ei rezolvire. Guvernele iși dădeau de asemenea seama de importanța tranșării acestei reforme, se temeau însă să-i dea o soluție radicală, pentru a nu provoca disensiuni în sânul partidului, ai cărui membrii, în majoritate mari proprietari, aveau tot interesul să invoace inoportunitatea ei.

Anul 1907 cu durerile și cruzimile lui a șters oareși cum deosebirea de vederi și a redus la minimum posibil distanța între stăpânitori și țărânie. Toate forțele conducătoare fără deosebire de culoare politică și-au întins mâna pentru a colabora în liniște la întronarea unor condiții de viață mai satisfăcătoare și pentru poporul dela țară.

S'a subvenționat o „Casă Rurală” a cărei menire era să mijlocească pe o scară mai întinsă posibilitatea cumpărării și arândării de moșii la țărani.

S'au creiat legi protectoare pentru obștile de arândare, cari în ultimii ani au și realizat progrese uimitoare.

Țărânul român din clăcaș, cum era mai înainte, din regatul de glie al stăpânului urcase povârnișul greoi al unei emancipări temporare, care i înlesnea oareși cum condițiile de viață. Mai cu seamă obștile sătești au înregistrat progrese frumoase și statistica din 1909 ne arată 190.000 de hectare de pământ arândate la țărani cari plăteau 5 milioane de lei arândă, pe câtă vreme câțiva ani mai înainte bogățiile enorme ale colului românesc intrau în întregime în buzunarul fără fund al exploataților streini.

Ceea-ce până mai dăunăzi se credea o imposibilitate, s'a dovedit ca o firească și foarte legitimă îndreptare a sorții țărânului.

Satele au fost vindecate în multe părți de lepra streină și săteanul începuse să respire mai liber în atmosfera protectoare ce i-se creia.

Dar iată că după un interval de șase ani dela recentele reforme, glasul autorizat al unuia dintre cei mai de seamă membri ai partidului liberal declară întreagă opera aceasta nunumai ca neîndesultătoare, dar chiar ca o literă moartă.

Intr'adevăr, d. Emil Costinescu fost ministru de finanțe, într'un interview acordat ziarului „Frankfurter Zeitung” spune, că situațiunea nemulțumitoare a poporului dela sate a rămas invariabilă și după reformele din 1907 legea nu se aplică, așa după cum ar trebui să se facă și o nouă soluție în chestia țărănească se impune, mai ales după entuziasmul, cu care țărânul nostru a răspuns la apelul țării.

Deși presa oficială a partidului liberal reduce importanța acestei declarații la o simplă părere personală, care nu angajează partidul, totuși nu există bărbat po-

litic român, aderent al ori cărei credințe politice, care să nu aprobă aserțiunile întemeiate ale d-lui Costinescu și să nu creadă în oportunitatea creării unor noi stări de lucruri.

Reforme vor trebui deci să se facă, dacă ținem la prestigiul țării și nu dorim să ciocotească în permanență pericolul izbucnirii unui nou vulcan, al cărui dezastru va lua proporții cu mult mai înspăimântătoare decât la 1907.

O discuție va îngădui numai forma noilor schimbări, fondul ei fiind aprobat de întreaga opinie publică sănătoasă.

Presa celor două partide istorice cheamă să realizeze această reformă n'a deschis până în prezent nici o discuție mai aprofundată.

După conferința păcii balcanice cu iritațiile și oboselile ei, o recreație era binefăcătoare. Îndată ce însă organismul vieții noastre sociale își va pune în mișcare pulsațiile sale obicinuite, prima preocupare a cercurilor conducătoare va fi agitarea chestiunilor, ce ne preocupă.

Nu vom discuta aci chemarea unuia sau altuia dintre partidele politice în sarcina cărora va cădea realizarea reformelor în chestiune. — Noi credem ori ce grupare politică dela noi capabilă de acte mari, în folosul țării și al neamului. — Avansăm această caracterizare, fără teama de a fi desmișcări, ca toate că o parte a presei independente, nu șovăiește de a-și arăta și cu acest prilej neîngrederea în munca legislatorilor noștri.

Deși până în prezent nu s'a pronunțat asupra viitoarelor schimbări nici o voce autorizată, totuși s'au anunțat pe ici pe colo prevestitori tendențioși, cari trag de pe acum liniile de conduită în direcția ce-i preocupă.

Cel mai neobosit îndrumător pare a fi d-l C. Mille, directorul ziarului „Adevărul”.

Sunt cunoscute sentimentele democratice ale d-lui Mille, pentru cari nu putem avea decât accente de laudă. Ceea-ce însă ne lasă reci față de întreaga acțiune D-sale este entuziasmul, neînțeles pentru un urmaș al bunului român Alexandru Beldimanu, cu care cultivă dragostea sa față de evrei și mai ales inconștiența cu care confundă interesele evreimii cu acelea ale țării și ale neamului românesc. »Să te ferești române, de cui strică în casă» era devisa „Adevărului” românesc dela 1888, a cărui conduită politică era dictată de boerul — democrat Beldimanu. — Astăzi organul d-lui C. Mille pledează pentru înstrăinarea țării și a avuțiilor ei și numai prin faptul, că pune chestia evreiască pe același plan cu interesele frești ale românilor autochthoni.

E caracteristic felul cum d-l Mille crede, că se poate realiza împământenirea țărănilor. Dsa propune disolvarea proprietății mari și împărțirea pământului la

Brașovenii și Aurel Vlaicu.

Amintiri.

I.

Era într-o zi frumoasă de toamnă a anului 1909, când primisem vestea la redacție că un tânăr inginer român de origine din comuna Bîntînț cu numele Aurel Vlaicu venise la Brașov, însoțit de d-l V. Bontescu, ca să facă aici experimentări cu modelul unui monoplan original, iscodit de mintea sa ageră. Venise la Brașov în speranță, că aici, producându-se cu modelul său, va atrage asupra sa atențiunea unor fruntași brașoveni cu legături în România, cari să-i esopereze ajutorul cercurilor oficiale din București pentru construirea unui aeroplan după modelul său miraculos.

Imi aduc aminte ca azi de agitațiunea ce ne-a cuprins sufletele la afla-

rea acestei știri și, fără a mai aștepta o deosebită invitare, m-am grăbit în curtea gimnasticelei liceului nostru din Brașov ca să flu de față la aceste experimentări originale. Ne aflam doar în toul invențiilor pe terenul aviației și aflasem din spusele unui prieten, că acest necunoscut inginer român care avea să devină după un an de zile fala și mândria neamului românesc, și-a construit în comuna sa natală din lemn și pânură un aeroplan de o construcție pe cât de simplă pe atât de genială, pe care, în lipsă de motor, îl trăgeau cu funii flăcăii satului, iar el se ridica pe »pasărea» sa la câți-va metri înălțime percurgând distanțe de câteva sute de metri...

Experimentările inginerului Vlaicu din ziua de 25 Sept. v. 1909 în curtea liceului român din Brașov au fost într'adevăr surprinzătoare și minunate, și erau cu atât mai uimitoare, cu cât modesta înfățișare a inventatorului nu trada nici pe departe schintea ge-

nială zămisliță în capul feciorului părinților țărani din Bîntînț.

Dintr'un raport publicat de profesorul Aurel Ciortea în »Gazeta Tr.» despre experimentările lui Aurel Vlaicu din curtea gimnasticelei făcute în acea zi memorabilă rețin următoarele amănunte:

»Eri, Vineri, în 25, Sept. v. mi s'a dat ocaziunea a mă convinge că de fapt în persoana d-lui Aurel Vlaicu inginer diplomat la München, avem a privi un timentu cunoscător în ale mecanicii și mai presus de toate pe cel mai norocos experimentator român pe terenul aviației.

Dânsul a adus cu sine la Brașov modelul Nr. 2 al aeroplanului d-sale și l'a dat în zbor în curtea gimnasticelei liceului nostru în fața unui public destul de număros.

Modelul are cam 1 m. lungime, e de forma unei libele, construit din lemn de brad, de gorun și din pânză.

Abstau aici dela descrierea minunțioasă a lui, notez numai, că are două elice, cărma e de o simplitate și practicitate convingătoare, și că la

întreg aparatul sârmele, prin cari se fixează planul de arborele principal, au un rol de ordinea primă. Peste tot, aparatul la prima vedere te câștigă; atât e de delicat și simetric, încât și laicul primește impresiunea, că are în fața sa un instrument cu garanții serioase pentru cucerirea aerului. Motorul era substituit prin vre-o 10 fire paralele de gumă (de circa 2 dm. lungime), cari sucite se întindeau și ofereau astfel prin elasticitatea lor puterea motorică îndeajuns pentru a menține modelul 6—8 secunde în zbor.

Modelul a făcut 10 ascenziuni, săvârșind diferite evoluțiuni după poziția dată de înainte a cărmei. De fiecare dată am admirat stabilitatea aparatului; el cădea fiecare dată lin, drept pe rotile sale chiar și dacă în ultimele momente planul avea înclinațiune destul de mare. Aceasta dovedește marea stabilitate a lui. Avantajele proiectatului monoplan ar fi: 1. simplitatea în construcțiune și material, deci ieftinătatea lui, 2. pondul lui mic, ca motor 80—90 kg. fată de 250 kg. ale aeroplanului lui Bleriot, 3. cărma ușoară și foarte sensibilă, și 4. faptul că planul ne-având pânză dublă și având

sârmele subțiri un rol covârșitor, în trag sistemul nu e prea rigid, ci de o elasticitate potrivită față de impulsurile vântului. Din construcțiunea lui simplă urmează un alt avantaj înseamnă, și anume, că e ușor de reparat, ceea ce ne-a și dovedit cazul de ieri. În cursul ascenziunii a 6-a, din cauza unei poziții prea piezoase a cărmei, aparatul se izli în stobor și își rupse arborele (osii), succindu-se și mai multe sârme. Cu o uimitoare ușurință și destoinicie d-l Vlaicu a reparat modelul în 1/2 oră dându-l apoi din nou de 4 ori în zbor.

Un al 3-lea model de dimensiuni duble e în construcție. Iar îndată ce va sosi motorul comandat dela Paris (are 37 kg, greutate și 30 cai-vapori forță) d-l inginer Vlaicu va face prima ascenziune cu aeroplanul d-sale, pentru care îi dorim un succes, care să-l înalte pe te succesele realizate până acum, la care pare a fi îndreptățit și după cunoștințele vaste, dar îndeosebi după ingeniozitatea dovedită la construirea modelului ce-a avut amabilitatea a mi-l prezenta.

ărani, dar numai sub formă de arândare, pentru a înlătura posibilitatea unei pulverizări a pământului.

Cu prilejul vânzărilor, al donațiilor și al moștenirilor să a-
jun-
gă în proprietatea țărânilor, —
dar numai ca moșie arândată — tot
ce trece peste o mie de hectare,
care are să formeze de aci înainte
proprietatea mare.

Soluția aceasta ar putea fi
discutată, dacă ea nu ar avea și
un apendice, care răstoarnă în-
treagă intenția, frumoasă de alt-
cum, a dlui Mile.

Cunoscută fiind pășirea d-sale
energică în favorul împământării
vremii, am avea în baza acestui
principiu o situație cu mult mai
naturală decât cea de astăzi.

Într-adevăr familia Fișereștilor
cu ramificațiile ei multiple ar a-
jun-
ge stăpână pe întreg pământul
terții al Moldovei, pe o dată vreme,
pământul împământării din a-
ceste părți, favorizată de realizarea

noulor reforme ar fi numai arân-
dași evreilor.

Ori acei cari cunosc însușirile
de rasă ale elementului evreu știu,
că relațiile acestea între evreul
stăpân și românul slugă ar nimici
cu desăvârșire puterea de viață a
celui din urmă.

Iată de ce, noi ca români,
stăpâni de drept pe bunurile țării
și îndrumători sinceri ai destinului
ei, nu putem părtini decât ideii por-
nite din o inimă alevărată, fără
preocupări dăunătoare intereselor
românești.

Noi, toți cărora ne zace la
inimă binele neamului și prospera-
rea țării nu putem decât să ne
punem toată încrederea în lucră-
rile celor chemați să dea o soluție
cât mai grabnică chestiunii țărâ-
nești și reformei electorale.

Greșele istorice se răzbu-
nă; de aceea politicienii țării vor trebui
să lucreze cu cea mai mare pre-
cauțiune. Fiecare pas trebuie pi-
păit pentru a putea fi puși la adă-
postul ori căror surprize.

Serbările culturale dela Orăștie.

Adunarea generală a „Asociațiunii“

Ziua a II-a.

Luni dimineața la orele 8 1/2, s'a
continuat consfătuirea directorilor și
delegaților desp., la care au luat parte
mulți învățați. S'au adus apoi unele
decizii principiare, cari se servesc
drept cînosură în viitor.

La rugarea delegaților d-l preș.
d-l Dr. A. Bogdan prof. în Brașov ne-a
cunoscut pe scurt experiențele câștigate
în desp. Brașov al „Asociațiunii“.

SEDINȚA II.

Începîndu-se discuțiile conferenței
și începîndu-se și ziua a II-a a adunării
generale.

Înaintea de ordinea de zi d-l preș-
dinte apreciază în mod elocvent frum-
moasa manifestare națională care a
cîmînat în „cortegiul etnografic“ im-
pănat, la care am admirat hărnicia
țărânilor români din aceste părți.

Se citește apoi telegrama de fe-
licitare sosită dela mulți partici-
panti, dintre cari amintim pe mitropolii-
tul Meștanu, uniunea femeilor române,
etc.

Se citesc apoi următoarele epistole
sosite dela savantul prof. Urban Jarnik
din Boemia.

Epistola lui Urban Jarnik.

Prea stimaților domni!

De când acum doi ani aversei par-
tea să petrec la Blaj câteva zile în
mijlocul iubitorilor mei prieteni români,
parcă dorul mi s'a întipărit în minte să mă răpesc
din nou...

Vorba cîntecului: „de-or fi vii să
mă răpesc, ca încoadată să-i mai văd“.

Din nenorocire nu este totdeauna
cum vrea omul, căci orașul unde
am ajuns astăzi este cam prea departe
de modestul tîrguț din chiar fundul
Boemiei, unde mi-am petrecut cu fa-
milia zilele ploioase ale verii din anul
acesta.

Aici însă tot a fost mai bine, de-
cît prin partea DV.

Cîcă năpăstiea ce căzu pe capetele
voastre, fu atât de mare încît puțin
dimpdă de nu s'ar fi putut aduna gen-
tul lor.

Dar nu mi se ia în nume derău
că îndrăznesc să-mi dau și eu părerea,
cîci zic, că bine s'a făcut de s'a
întîlnit.

Chiar de aceea, că adunîndu-se
mulți năpăstuiți la un loc, să se
găsească mîngăia unii pe alții cu nădejdea,
și vor veni alte vremuri mai fericite,
mai mînoase din toate punctele de
vedere.

Doar nădejdea este lucrul cel mai
frumos pe lume, nădejdea este rază
de lumină pentru toți muritorii, nu
de geaba simbolului nădejdei este ancora,
care singură oprește corabia în mijlo-
cul mării deslănțuite!

Să nu spuneți, Vă rog, că depăr-
tarea nu-i atât de mare ca să n'o pot
scribate!

Chiar acum doi ani când m'a
păsit de dragă voce preamim. vostru
peșed, fostul meu conșcolar, d-l Andrei
Băseanu și vicarul arhiepiscopesc d-l
Moldovanu, stărea mea sanitară
era cît p'aci să mă oprească, de atunci
m'a îndreptat și de aceea Vă rog să
primiți măcar în scris urările mele de
bine.

Fie ca adunarea Asociațiunii din
astăzi să izbucnească din toate punctele
de vedere, contribuind la propășirea
culturale și materiale a acelor
țărâni care este menită.

Sus inimile și să lucrați uniți în
cugut cu dragoste frățească!

Primiți vă rog...

Dr. Ioan Urban Jarnik

prof. univ. membru onorar

al Asociațiunii.

Scrisoarea aceasta a marelui filo-
român e primită cu vii aplauze.

Rapoartele comisiorilor.

Urmează apoi rapoartele comisio-
rilor. Comisia pentru examinarea rapor-
tului general, prin rostul referentului
ei d-l Dr. Valer Moldovan avocat, își
prezintă raportul său lucrat cu îngri-
jire. În introducerea raportului referen-
tul face asemănare cu trecutul de 50
de ani, în care s'a lucrat la creșterea
conducătorilor și la arondarea și în-
părtirea despărțimintelor, tot atâtea
fortărețe dislocate, ale Asociațiunii.
Cadrele aceste largi, ce ne-au lăsat
înaintași, trebuiesc acum umplute.

Până la adunarea din Blaj s'a lu-
crat în senzul acesta, de-a pregăti ca-
drele, fortărețele de muncă culturală,
iar acum trebuiesc trimise avanspostu-
rile culturii, ca să propage cultura în
păturile largi ale poporului.

Arată apoi rezultatele culturale
de pînă acum realizate prin despăr-
țimintele dela periferii și desvoaltă și ne
arată mijloacele, de cari va trebui să
ne folosim în viitor pentru ajungerea
la un rezultat și mai mare. Aceste
mijloace ar fi băncile rom., prelegerile
populare, conferințele agronomice și in-
struarea amalfabilor.

Vorbește despre starea și situația
materială a școlii de fete din Sibiu,
care de vro 3 ani lucră cu deficit,
mulțumește mecenatilor și în special
marelui binefăcător al neamului Stro-
escu (aplaude prelungește), și prezintă
apoi propunerile comisiei:

ca raportul general să se ia la
cunoștință, comitetului central să i se
votoze absolut pe anul 1912 de ges-
tiune, ca revista „Transilvania“ să
se scoată de aci înainte lunar și
cu un cuprins mai mic în exten-
siune, dar mai variat din punct
de vedere literar.

După o discuție vie destul de fru-
moasă și interesantă raportul general
și propunerile comisiei se primesc cu
unanimitate, iar comitetului i se vo-
tează absolut:

Marelui binefăcător al neamului
Stroescu, i se votează o adresă de
omajii, care să i se trimită din sânul
adunării generale.

Urmează apoi raportul comisiei
financiare, prezentat de referentului
ei d-l V. Osoda.

Acest raport, după o discuție mai
lungă, încă e primit. Desbaterile s'au
amănat apoi pe după prânz la orele 4.

Zenius.

După amezii.

Conferințe.

La 4 ore d-l președinte redeschide
ședința. Înaintea de a porcedea la con-
tinuarea programului de ședință, d-l cu-
vîntul d-lor conferențieri Dr. Radu pro-
fesor în Brad și Dr. Silviu Dragomir
profesor în Sibiu. Cel dintîi a vorbit
despre „Răspîndirea științelor la Ro-
mâni din Transilvania și Ungaria“,
cel de al doilea citează istoricul Orăș-
tiei, rolul orăștienilor în cursul istoriei
și importanța Românilor de pe fundul
regiu. Protestează împotriva celor cari
încearcă să reducă această impor-
tanță.

Ambii conferențieri sunt aplau-

dați și felicități. În deosebi comunică-
rile d-lui Dragomir au fost primite cu
multă plăcere.

Membrii noi.

D-l Oct. Sglimbea, raportează în
numele comisiei pentru înscrierea de
membrii noi, că a obținut un rezul-
tat îmbucurător întru cît s'au înscris
25 membri pe viață, 144 membri ordi-
nari și un impozant număr de mem-
brii ajutători (țărani). În total s'a
adunat suma de 7197 cor., un rezul-
tat, care mai ales în aceste vremuri
de criză și sărăcie generală ne umple
de bucurie.

D-șoarele, cari au ținut să-și dea
și ele tributul unui serviciu desinteresat,
au vîndut flori în preț de 299 cor.,
care la propunerea d-lui raportor, se
hotărăște, ca să formeze temeliea unui
fond pentru ridicarea unui monument
genitalului dispărut: Aurel Vlaicu.

Noul comitet.

La propunerea d-lui protopop Te-
culescu, raportorul comisiei de candi-
dare, se realege cu aclamațiune vechiul
comitet, alcătuit din domni:

Andrei Băseanu președinte,
Dr. Vasile Suciu v.-președinte.

Membrii activi ai comitetului:

Nic. Ivan
Dr. N. Bălan
Oct. Goga
Dr. I. Lupaș
Oct. Russu
Nic. Togan
Ioan Negrui
Gavrilă Precup
Ioan Agărbiceanu
Oct. Tăslăuanu.

Membrii suplenți:

Dr. Val. Bologa
Dr. E. Beu
Dr. L. Borela
Dr. I. Rațiu
Arsenie Bunea
R. Simu.

D-nii președinte și v.-președinte
mulțumesc adunării generale de încre-
dere și declară că vor munci cu aceeași
stăruință ca și pînă acum pentru înal-
tele ținte ce le urmărește prima noas-
tră instituție culturală.

După ce se acceptază invitarea
Nășădenilor ca viitoare adunare să
se țină la Nășăd, d-l președinte în-
chide adunarea promițînd încă o dată,
că atât d-sa, cît și comitetul își vor
depune tot prisosul muncii desintere-
sate în slujba societății.

D-l Dr. A. Vlad într-o vorbire
avîntată și subliniind de aprobările
unanime ale celor de față mulțumește
d-lui președinte pentru tactul cu care
a condus adunarea și accentuiază și
dînsul rostul important cultural și na-
țional al Asociațiunii, față de care cere
ca toți Români să-și facă datoria,
dăndu-i tot sprijinul material și moral.

Concertul de seara a încheiat
aceste sărbări. Balul a fost contraman-
dat, căci în atmosfera, în care toate
sufletele erau îndoliate și unde chipul
lui Vlaicu scormonea din ochii tutu-
rora lacrimii, nu mai era chip de
veselie.

Au plecat toți acasă satisfăcuți
de solemnitatea serbărilor; dar ducînd
în același timp apăsarea doliului general
pentru Aurel Vlaicu.*

**Conferința de pace dela
Constantinopol.** Despre ședința de
Duminecă a conferinței de pace dela
Constantinopol s'a publicat următorul
comunicat oficial:

„În conferința de Duminecă a a-
vut loc un schimb de vederi asupra
chestiei graniței și s'au cercetat am-
bele proiecte, cel turcesc și cel bulgă-
resc. S'a putut constata cu satisfacțiune
că conferința se apropie de o soluțiune
satisfăcătoare pentru ambele părți. De-
legații otomani au prezentat apoi celor
bulgari proiectele privitoare la chestia
naționalităților, la schimbul prizonierilor
de război și alte chestii econo-
mice. Viitoarea ședință se va ține poi-
mîne.“

După ședință, un delegat a decla-
rat că negocierile în chestia graniței
au înaintat și este posibil ca în viitoa-
rea ședință să se ajungă la un rezultat.
Chestia privitoare la Demotika și Kir-
kilise rămîne în contestație.

Un delegat turc a declarat, că s'a
admis principiul ca Poarta să nu plă-
tească nimic pentru întreținerea prizo-
nierilor.

Din Sofia se telegrafiază urmă-
toarele:

În vederea, că Bulgaria a re-
nunțat la Adrianopol și Kirkilise,
tratatul turco bulgar se pot con-
sidera ca încheiate în ceea ce prive-
ște chestia teritorială. Cu toate
că posesiunea Dimoticea încă nu a
fost tranșată, guvernul speră că în
ședința de Luni toate se vor lă-
muri.

* Aceste rapoarte — de ieri și de azi —
ni s'au trimis de d-l Dr. I. Cl. Juga.

Conflictul chino-iaponez.

— În ajunul războiului. —

Isbucnirea războiului între Iaponia
și China — după cum se anunță din
Shanghai — e o chestie de câteva zile.
Cu toate că guvernul chinez a acceptat
condițiile de satisfacție impuse de Ia-
ponia, populația iaponeză cere cu în-
dărijire războiul, așa că însușirea răz-
boinică nu mai poate fi potolită.

În Nanking, chinezii au atacat
pe mai mulți japonezi cari eșisera de-
la consulați, rîndînd pe 4 dintre ei iar
pe alți cinci omorîndu-i, ceilalți s-au
putut salva numai căutîndu și refugiu
la consulatul rus și iaponez.

În Siberia și în Manduriia-sudică
— după cum anunță o telegramă so-
sită din Petersburg — s'a sistat întreg
transportul de mărfuri, fiind trenurile
ocupate cu transportul de trupe. Deși
oficiile se anunță, că-și face manevrele
corpul de armată rusesc din Asia, se
crede totuși, că această mișcare de tru-
pe ar fi în legătură cu cele ce se pe-
trec în China și Iaponia.

Probabilitatea izbucnirii unui con-
flict pare a o adevări și faptul, că mai
mulți japonezi, care se aflau în Berlin,
au primit deja ordin telegrafic de a se
prezenta cît mai în grabă la corpurile
lor de armată.

ȘTIRI.

— 3 Septembrie 1913.

**Din prilejul înmormîntării re-
gretatului Aurel Vlaicu,** care va
avea loc mîine Miercuri, la orele
5 p. m., se vor trage la această
oră clopotele la toate bisericile ro-
mânești din Brașov. D-l protopop
Dr. Vasile Saitu ne mai comunică,
că a luat dispozițiunile de lipsă, ca
Duminecă să se officieze un pa-
rastas solemn în biserica Sf. Ni-
colae, întru pomenirea de veci a
neuitatului Aurel Vlaicu.

Holera. În Ungaria. După ultimele
rapoarte trimise de autoritățile din
regiunile contaminate de holera, re-
zultă că epidemia e în decreștere. Des-
pre cazurile suspecte ivite Duminecă în
capitală esamenul bacteriologic a con-
statat, că nu sunt de holera. În părțile
nordice ale țării epidemia e în decreș-
tere și rapoartele trimise din sudul țării
încă sunt mai liniștitoare, fapt care
pare a arăta că atât în nordul cît și
în sudul țării a fost împiedecată estin-
derea epidemiei.

În România încă se observă o a-
meliorare a stării sanitare. Numărul
comunelor contaminate scade tot mai
mult. Pe ziua de 31 Aug. v. numărul
acestor comune — după cum reiese
din comunicatul oficial — a fost de 62;
confirmări de cazuri noi 98 și morți
33; s'au însănătoșat 49, rămînînd în
întreagă țara 1050 cazuri.

**Congresul social-democrației ger-
mane** Din Berlin se anunță: Duminecă
s'a deschis la Iena congresul social-
democrat. Mulți adversari ai partidului
au crezut, că în urma morții lui Bebel
unitatea partidului social-democrat ar
fi amenințată. După cît se pare însă
aceasta nu se va întîmpla. Cel puțin
rezoluțiunea comitetului partidului a-
rată intențiunea unui compromis cu
cealaltă nuanță a partidului. Partidul
social-democrat a avut totdeauna doi
conducători, la început pe Bebel și
Liebknecht, în urmă pe Bebel și Singer
și după moartea acestuia pe Bebel și
Haase. Comitetul va alege acum, în
locul lui Bebel, pe secretarul partidului,
Ebert, care a fost mulți ani ziarist
și secretarul sindicatului din Brema.
Dela 1912 e și membru al Reichstag-
ului.

Partidul social-democrat numără
acum 952,650 membri, cu 12 mii mai
mult decât anul trecut. Are 110 de-
putați în Reichstag și 331 în diferite
Landtag-uri. În consiliile comunale, din
509 orașe sunt 2753 consilieri comu-
nali sociali-democrați și 8928 în 2973
comune rurale. În anul acesta au apăr-
zut zilnic, în Germania, 90 ziare social-
democrate cu 1 milion jumătate abo-
nați. Organul central „Vorwaerts“ are
157,000 abonați.

Moartea lui Armin Vămbéry. Eri
a încetat din viață, la locuința sa din
Pesta, cunoscutul orientalist Armin
Vămbéry, în etate de 82 ani. Înmo-
rămîntarea, care va avea loc mîine, se va
face, conform dorinței decedatului, fără
nici o paradă.

În craterul Vezuviului. Vulcanologii
Stolz și Jakob împreună cu directoru
observatorului „Vezuvi“, Dr. Melladro
s-au coborât în craterul Vezuviului
unde au făcut mai multe măsurări. Co-
borarea în crater a fost cît se poate
de periculoasă, deoarece erau încontinuu

amenințați cu moarte de cătră bucățile
de piatră ce se desprindeau de pe pă-
reții craterului și se prăbușiau în a-
dîncime. Timp de opt ore au petrecut
cei trei profesori în craterul vulcanului,
unde au făcut cercetări interesante. Au
constatat, între altele, că s-a mărit nu-
mărul craterelor fumegînde și că ga-
zurile ce țănesc din adîncime sunt
foarte intensive; temperatura în inte-
riorul craterului e de 200 grade Celsius.
Din toate cercetările lor rezultă, că
Vezuviul nu peste mult va erupe din
nou. La eșirea lor din crater, cei trei
savanți au fost primiți cu ovații însu-
șite de cătră grupurile de turiști,
cari îi așteptau la gura vulcanului.

Tinerimea română din Oravița în-
vită la petrecerea de cules de vii impre-
nată cu dans, ce o va aranja în 20 Septem-
bre n. 1913, în localitățile hotelului
„Coroana Ung.“ din Oravița-mont. Ve-
nitul curat e destinat inundațiilor din
com. Caraș-Severin.

Incoronarea regelui Greciei. Gu-
vernul din Atena a hotărât ca jocurile
olimpice din anul viitor să se țină de
odată cu încoronarea regelui Constantin.

La înălțimea de 21 mii de metri.
Stațiunea centrală meteorologică din
Viena a lăsat să se înalțe în luna Mai
a acestui an două baloane fără pasa-
geri, pentru studiarea stărilor atmos-
ferice. Un balon, care s'a înălțat în 7
Mai, a atins înălțimea de 20.830 m.,
iar al doilea balon a ajuns pînă la
înălțimea de 21.660 metri.

Spre polul sudic. În luna August
a anului viitor va pleca din Anglia o
nouă expedițiune polară, a cărei țintă
va fi Țara regelui Eduard VII de la
polul sudic. Expedițiunea va întreprinde
diferite cercetări geologice și geografice.

Pantilimon. E cunoscut tuturor
cetitorilor acest nume. E vorba de ban-
ditul Pantilimon, care — după cum
am amintit într-un număr trecut —
a evadat din închisoare. S-a început de
atunci o întinsă goană pentru prinde-
rea banditului, dar fără rezultat. Cer-
cul de fier care-l împresura de toate
părțile a fost rupt, isbutind să scape
de urmăririle jandarmilor și poterașilor,
îndreptându-se, după cît se pare, spre
muntele Chirilu, care se află la gra-
nița bucovineană.

Prefectura județului Neamț a ce-
rut și a obținut 100 soldați pentru ur-
mărirea banditului, care acum are și 6
tovarăși cu dînsul. Soldații aceștia vor
fi repartizați în grupuri de câte 7 în
diferite puncte împreună cu jandarme-
ria spre a împiedica aprovizionarea
bandiților. În scopul acesta se vor des-
fășura toate stănele din munții Neam-
țului și ai Sucevei.

Aviz. Un absolvent de gimnaziu
cu matura, caută farmacia Nicolae Co-
leșiu din Bărlad, (România) ca practi-
cant începător. 9 — 12.

ULTIME ȘTIRI.

Înmormîntarea lui Aurel Vlaicu.

— Prin telefon. —

București, 16 Sept. n.

La dorința familiei regretatu-
lui Aurel Vlaicu și fiind așteptați
aici mai mulți prieteni și cunoscuți
din Ardeal și Ungaria înmormân-
tarea, care era să aibă loc astăzi
s'a amănat pe mîine, Miercuri, la
orele 5 p. m.

La înmormîntare se vor rosti
mai multe discursuri. Va vorbi un
ofiter-aviator, reprezentantul Ligei
culturale, un reprezentant al pre-
sei române din Ungaria, un repre-
zentant al Ardelenilor stabiliți în
România etc. etc.

Telegrama regelui Carol.

Drept răspuns la telegrama
trimisă de d-l profesor C. Nedelcu
Maj. Sale Regelui Carol, în care
ii face cunoscut accidentul mortal
întîmplat, d-l Nedelcu a primit
astăzi următoarea telegramă:

*Groznică nenorocire, care a
răpit neamului pe unul dintre cei
mai iuși și viteji fii ai săi, a în-
durat adînc pe M. M. L. L. Re-
gele și Regina. Din înalt ordin Vă
rog să prezentați familii sentimentele
de adîncă părere de rău a Maj. L. L. Regelui și Reginei
pentru marea pierdere suferită.*

Adjutant Angelescu,

Tokio, 16 Sept. Cruciaștorul
japonez „Sasevo“ a primit ordin să
plece la Nanking. — La Kwang-
tsentsu a avut loc o ciocnire între
trupe japoneze și chineze.

Proprietar:

Tip. A. Mureșanu: Branisco & Comp
Redactor responsabil:
Ioan Erolea,

!! NUMAI TIMP SCURT !! Vânzare de sezon pentru a face loc în prăvălie

oferă
rara ocazie de

30% până 40% scăzământ

din cauza sezonului înaintat, a
unei cantități de

Pantofi (Ghete-jumătăți) de Dame

Modele drăguțe și deosebite
cari costă u înaint:

11-15 Coroane.

Prețul de acum **8** Cor. perechea.

„TURUL”, Fabrică de ghete A. G.

Cea mai mare fabrică de ghete din Monarhie.

Brașov, Strada Porții Nr. 8.

Aviz!

Aduc la cunoștință On. public, pricepător în ale artelor, că am deschis în
Sala parter dela Villa Kertsch Brașov
O expoziție de pictură Hautelisse

Expoziția reprezintă o invenție
nouă admirabilă berlineză

pe terenul picturii pe catifea, mătase, postav, pânză, lemn, sticlă, piele etc. de
un efect miraculos și frumos, care numai prin pictura Hautelisse se poate
produce. Invenția : ceașta, care suplinește pictura cu auri, le dă damilor instruc-
ție pe un nou teren de pictură de cel mai distins Genre, lesne de
învațat, așa că în timp scurt sunt în stare să picteze cele mai frumoase
lucruri. Expoziția va fi deschisă numai timp scurt, se poate vedea zilnic
dela 9-5 oare. Prețul intrării 20 bani.

La o vizitare numeroasă! Invită cu toată stima

1-5

Eduard Ubach.

Georg Barthelmie

Mehanic.

Brașov, Strada Porții 41. Colțul Stradiei Sf. Ioan.

Afacere specială cumasini de scris, socotit, dictat
cusut. Aparatură Electrice. Lampe de bucurar, Gramophone.
Placă, Ace, Bande colorate, Hârtie și alte aparaturile U-
tensiliilor etc.

Atelier mehanic fin.

Te lefon 380

Școală de scris cu mașina.

Hotel și Cafenea „METROPOL”.

Am onoarea a aduce la cunoștință On. public din Brașov și jur,
și On. oaspeți din România că am luat în antreprisă:

Hotelul și cafeneaua „Metropol”

Brașov, Strada Meagă Nr. 2.

renovată și aranjată cu tot confortul necesar. 20 camere.

Rog eu toată căldura Onor. Domni și Dams din România a
cerceta Hotelul în sezonul de vară.

Asigurând pe Onor. vizitatori de un serviciu prompt și cu aten-
țiune, sper că voi fi sprijinit în noua mea întreprindere cu de-
osebite din partea On. public românesc.

Cu toată stima

Iancu Acsente.

29-35

Fabricate clasa primă!

Pentru sezonul de

vară și toamnă

recomandăm produsele noastre veni-

mite ca cele mai bune și anume:

Stofe de haine pentru domni

Cheviot și Kamgara

Stofe de costume pentru dame

umecior desen

Stofe Double pentru paltoane, U-

ter și nante o de dău-

Velours și Plimerstons pentru

ne de eană și paleto

Cheviot și Kamgara negru

pentru costume salo, iras și smoking.

Stofe Loden impenetrabile

pentru sport și costume de vânătoare

Stofe de uniforme pentru loco

Pledari pentru voiaj, cergă

pentru voiaj, trăsuri, cal,

covoare etc. etc

Fabrici de postav, mărfuri de

rodă și tricotaș.

WILHELMSCHERG & Cie

57-59 depozit de vânzare!

Fabricate clasa primă!

Barcaufalu község elöljárósága.

745 szám év. 1913.

Árverési hirdmény.

Barcaufalu község vadászati
joga 1913 évi október hó 11-én
d. e. 9 órakor a község házánál
tartandó nyilvános szóbeli árve-
sen bérbe fogadati, 6 évre, azaz
1914 évi február 1-től, 1920 évi
január hó 31-ig terjedő időre.

Kiküldési ár évi 51 korona,
bánapénz 10%. Útő és zárt a-
jánlatok nem fogadhatók el.

Részletesebb feltételek a köz-
ség házánál megtudhatók.

Barcaufalu, 1913 szept. 10-én.

A községi elöljáróság

Barcaufalu község elöljárósága.

746 szám év. 1913.

Árverési hirdmény.

Barcaufalu község 1913 évi
okt. hó 11-én d. e. 10 óra. a község
házánál zárt irásbeli ajánlatokkal
egybekötött nyilvános szóbeli árve-
resen bérbe adja a községi korcs-
mát 3 évre, vagis 1914 évi janu-
ár hó 1-től 1916 évi december hó
31-ig kiterjedő időre.

Kiküldési ár évi 600 korona,
bánapénz 10%. A község fentar-
tja magának a jogot, hogy árve-
rezők közül szabadon választhat.
Részletesebb feltételek község
házánál megtudhatók.

Barcaufalu, 1913 szept. 13.

A községi elöljáróság.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

„TRANSSYLVANIA”

banca g. m. de asigurare, Sibiu (Nagyszeben)
recomandă încheierea de

Asigurări pe viață

in condițiunile cele mai favorabile.

Pentru preț și învățatori români gr.-or. dela școalele
confesionalele avantajii deosebite.

Special de remarcă sunt combinațiunile următoare:

Asigurări mixte cu restituirea inte- reselor de 3% garantată.	Asigurări de pensii simple și combinăte cu asigur. unui capital
Asigurări simple și mixte cu parti- cipare la câștig de 40%.	Asigurări mixte cu plățirea necon- diționat de 2-ori a capitalului.

Asigurări de foc

deasemenea foarte ieftine.

Dela existența „Transsylvaniei” s'au plătit din partea ei:

Capitale asigurate pe viață.	Cor. 5,458,689,43
Pagube de foc	5,456,645,67
Sumele asigurate pe viață erau cu fi- nea anului 1911	11,740,710.-
Asigurări de foc	133,667,241.-
Capital de fondare și rezerve	2,603,400.-

Informații și prospecte se dau gratuit prin direcțiune în Sibiu
prin agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița, și Olaj
cum și prin toți agenții din comuna.

Agentura principală pentru Brașov se află la d-l
— H. Herman, Strada Porții Nr. 51. —

Personae versate în achiziții cu cercuri bune de cunoștință se
— primesc în condiții favorabile în serviciul institutului. —

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

LUDOVICA SOOS

Frizieră de teatru! . . .
— Primul atelier de friză pentru dame —
Str. Hirschler 5. vis-à-vis de Rodouta.

Impletitori de păr, bucle, asor-
timent mare de păr. Frizuri pen-
tru bal, spălat de cap cu aparat
moderna de uscat, masaje de o-
braz, manucure, îngrijirea păr-
ului cu sistem american, vopsire
de păr. etc. Tot felul de lu-
crări de păr se face în execu-
ția cea mai frumoasă.

Se cumpără păr căzut.

11-50

Din cauza timpului

înaintat

cu prețuri foarte scăzute

Bluze, șorțuri, manșuri, Ciorapi

Crettone, Voile de haine, Sita-

mine, și diferite stofe delana la

FRITZ PREDIGER,

Brașov, Strada Porții 8. 40-50

Aviz.

Se primesc elevi români din
familie bună în cost și evartir la
Nicolae Oancea învățator Brașov,
Piața Prundului Nr. 12. 2-3

Negot nou de vâpseli de primul rang.

Aduc la cunoștință Onor. public, a vâpsitorilor de
odăi și a comercianților că am deschis în

Brașovechi, strada lungă No. 9 o

Prăvălie de vâpseli și uleiuri,

bogat asortată cu toate sorturile de vâpseli.

Am și un depozit de tot felul de scări.

Prețuri moderate. 24-30)

Serviciu solid.

N. ARSU, Vâpsitor de odăi și comerciant de vâpseli.

Odăi frum's mo-
bilate se în-
chiriază lu-
nar, sau cu ziua
cu preț ieftin în
Villa Kertsch.

H. Apfelbach

BRAȘOV, Strada Porții 18.
(La regele gulerilor.)

Vă recomand magazinul meu mare
de ciorapi de bărbați, dame și copii
și ciorapi de turist, cămăși albe și
colorate de turist. Ismene lungi și
scurte până la genunchi. Gulere
manjete și eravate moderne.
Umbrela, Toilet și Parfumerie.
Vă servesc solid și sigur.

42-59.

Pentru gunoarea pământului
Faina Thomas veritabilă

Marca originală „Steaua” provăzut
cu plumb original.

A se
feri de
imitații.

Se atrage
atenția

deosebite
asupra
prețurilor
ieftine
de
prezent.

Veritabil
numai
dacă este
umplut
în astfel
de sac și

Wilhelm Kalmár: Reprezentant general al
Thomasfabrik, Berlin,
BUDAPEST, VI. Andrássy ut 94. 10-10

Cetiți și
răspândiți
„Gazeta Transilvaniei”.